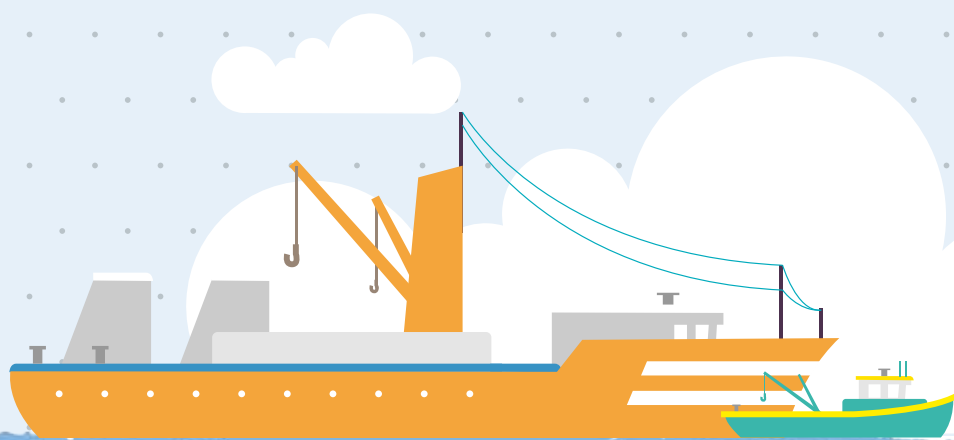

EEN EERLIJKE VISSERIJDEAL VOOR NEDERLAND

DE NEDERLANDSE
VISSERIJ BEHEREN IN HET
PUBLIEKE BELANG

NEW
ECONOMICS
FOUNDATION

Decennia van overbevissing in de Europese wateren hebben hun tol geëist. Vier van de tien visbestanden vallen buiten de veilige biologische marges en leveren minder vis op dan het geval was geweest bij een duurzaam beheer.¹ But allowing European fish stocks to grow could deliver an additional 2 million tonnes – enough to feed 89 million citizens, support 20,000 more jobs, and generate additional profits of €1bn.² De Nederlandse overheid heeft hierbij een rol gespeeld door de visquota sinds 2001, in totaal 785.000 ton hoger vast te stellen dan het wetenschappelijke advies.

Het wordt tijd dat overbevissing wordt aangepakt op de serieuze manier die het verdient. Bij de New Economics Foundation vertellen we niet alleen hoe groot het probleem is, maar willen we ook bijdragen aan echte en blijvende verandering.

Wanneer visserijbeheer op de juiste wijze wordt geïmplementeerd, zullen visbestanden herstellen en zullen de economische vooruitzichten van vissersvloeden stabiel zijn.

In deze briefing gaan we in op het onderzoek dat we de afgelopen drie jaar naar visserij hebben gedaan. Ook laten we zien waarom het probleem van overbevissing zo urgent is, wat we hebben gedaan om het probleem aan te pakken en wat ons te doen staat om een eerlijke en duurzame visserijdeal voor Nederland te verkrijgen.

WAAROM OVERBEVISSING ERTOE DOET

Herstel van visbestanden in Europese wateren betekent niet alleen gezondere ecosystemen, maar ook dat vispopulaties meer kans krijgen om zich voort te planten en dat de vis die wordt gevangen, groter van formaat zal zijn. Grotere vispopulaties kunnen een maximaal duurzame opbrengst produceren waardoor de aangelande vis ten opzichte van 2014 met 225.000 ton en een waarde van € 275 miljoen kan toenemen. Deze extra activiteit kan zich vertalen in meer winst, hogere lonen en meer banen.

Na tientallen jaren van overbevissing zijn we afhankelijk van vis die we van elders halen. Elk jaar moet Nederland al vanaf april al haar vis uit andere landen halen. Het risico bestaat dus dat de druk van niet-duurzame visserij naar andere delen van de aarde verschuift. Maar dat kan veranderen. Door visbestanden zo te herstellen dat ze de maximaal duurzame opbrengst produceren, verschuift de 'visafhankelijkheidsdag' naar een later moment in het jaar.

Maar ten aanzien van het beëindigen van de overbevissing wordt weinig voortuitgang geboekt – in het huidige tempo

zal de deadline van 2020 die is gesteld in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid van de EU, niet worden gehaald. Visserijministers, die de druk voelen om quota voor hun vloot binnen te slepen, stellen regelmatig quota vast die het wetenschappelijke advies overstijgen. Nederland staat derde in het overbevissingklassement en stelt de quota gemiddeld 27% hoger vast dan wetenschappelijk wordt geadviseerd.

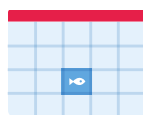
Niet alleen zijn de quota voor duurzame visserij onduidelijk, ook de manier waarop quota worden toegekend, is niet rechtvaardig – een tweede essentiële pijler van goed visserijbeheer. Visquota en andere visrechten in Nederland worden momenteel gegund aan de grootste schepen.

Dit systeem werkt niet ten gunste van de lokale, kleinere vissers en de gemeenschappen die van visserij afhankelijk zijn. Evenmin bevordert het duurzame, maar minder winstgevende vistechnieken, of heeft de samenleving in haar geheel hier baat bij. Het wordt tijd om een eerlijkere visserijdeal te sluiten.

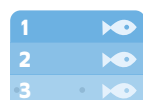
ONZE INSPANNINGEN VOOR EEN EERLIJKERE VISSERIJDEAL

FISHING IN THE PUBLIC INTEREST EN HET BIO-ECONOMISCHE MODEL VOOR VISSERIJ IN EUROPA (BEMEF)

VISAFHANKELIJKHEIDSDAG

LANDING THE BLAME

WHO GETS TO FISH?

HOE ZOU DE VISSERIJ ER UITZIEN WANNEER DEZE IN HET PUBLIEKE BELANG WORDT BEHEERD?

BIO-ECONOMISCHE MODEL VOOR VISSERIJ IN EUROPA (2015)

In samenwerking met visserij-onderzoekers uit heel Europa heeft de New Economics Foundation het bio-economische model voor visserij in Europa (BEMEF - Bio-Economic Model of European Fleets) ontwikkeld. Dit model berekent welke voordelen de verschillende Europese vloten

Tabel 1: Nullijn economische gevolgen en MSY-prognose voor BEMEF-vloten

	Nullijn	MSY	Vershil
Aanlanding (ton)	3,023,336	5,075,975	2,052,639
Inkomsten (€ miljoen)	4,291	5,857	1,565
Bruto toegevoegde waarde (€m)	2,101	3,567	1,466
Netto winst (€ miljoen)	223	1,048	824
Banen - visserij	56,568	59,303	2,736
Lonen (€/jaar)	23,961	32,235	8,273
Banen - verwerking	33,742	51,369	17,626
CO2 (ton)	4,725	4,771	46

Bron: NEF, 2015 – Managing EU fisheries in the public interest

en Lidstaten kunnen behalen indien ze zouden vissen volgens het principe van maximaal toelaatbare opbrengst, en illustreert de verschillende gevolgen van visserijbeheer. Het model is open source en bevat alle gegevens van de Europese vloten. Visserijbeheerders kunnen zo zelf zien wat de impact is wanneer er gevestigd zou worden volgens het principe van maximaal toelaatbare opbrengst (MSY - maximum sustainable yield) en wanneer bepaalde sectoren van de vloot prioriteit krijgen boven andere.

Hoe deze voordelen zich vertalen naar winsten, lonen, banen en opbrengt voor de maatschappij, hangt af van de economische opzet van de vloot en de politiek eromheen. Overheden kunnen meer doen om winsten uit visserij eerlijker te verdelen en de milieuprestaties van de vloot te verbeteren. Aan de hand van dit model kan de gebruiker de criteria die de overheid hanteert bij toekenning van quota, aanpassen en zien welke gevolgen dit heeft voor onder andere inkomsten, banen en de uitstoot van kooldioxide. De gebruiker heeft ook de mogelijkheid om aannames te doen en te zien welke gevolgen dit heeft voor

de brandstofkosten, de prijs van de vis en technologische veranderingen.

De berekeningen laten zien dat er door het herstel van de Europese visbestanden tot MSY-niveau ten opzichte van de periode 2012-14 jaarlijks 225.000 ton meer vis kan worden aangeland; dit staat gelijk aan € 40 miljoen meer inkomsten en 2400 nieuwe banen.

Uit het model blijkt dat de samenleving er baat bij heeft wanneer de visbestanden groeien en wanneer de verdeling van quota en visrechten opnieuw wordt bekeken. Door alle informatie en gegevens op een gebruiksvriendelijke manier beschikbaar te maken hopen wij dat visserijbeheer door het BEMEF transparanter wordt zodat de besluitvorming steeds meer het publieke belang zal dienen.

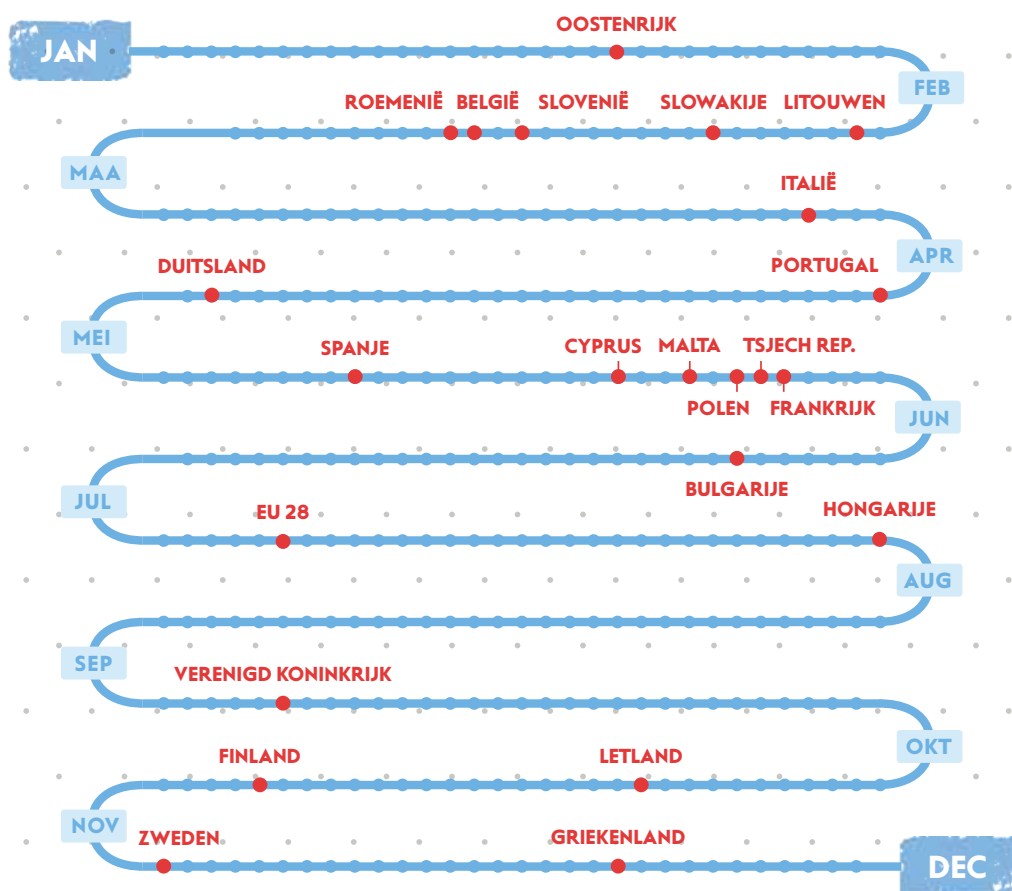
ETEN WE TE VEEL VIS? BEVINDINGEN UIT DE REEKS RAPPORTEN INZAKE VISAFHANKE- LIJKHEIDSDAG (2010-2017)

De EU heeft de hoge consumptie in stand gehouden door vis

uit andere delen van de wereld te halen, zowel via vangsten door haar lange-afstandsvloot als door import. Sinds 2010 schat de New Economics Foundation (NEF) in hoeverre de EU in haar geheel en de Lidstaten afzonderlijk zelfvoorzienend zijn wat betreft visconsumptie. Zelfvoorzienend wil zeggen dat de Europese Lidstaten in staat zijn in de vraag te voorzien met vis uit eigen wateren.

We hebben de mate van zelfvoorzienendheid uitgedrukt in de vorm van een 'visafhankelijkheidsdag'. Op basis van de totale jaarlijkse visconsumptie van een Lidstaat of regio is de visafhankelijkheidsdag de dag waarop de Lidstaat of regio afhankelijk is van vis van elders omdat de eigen voorraad vis is uitgeput. In 2017 valt de visafhankelijkheidsdag voor de EU als geheel op 6 juli - dit wil

Afbeelding 1: Kalender Visafhankelijkheidsdag 2017

*Bron: NEF, 2017 – Fish dependence:
The reliance of the EU on fish from elsewhere*

Tabel 2: Vergelijking van 'Visafhankelijkheidsdagen' voor bepaalde EU-landen met en zonder overbevissing

	2014 Met overbevissing	2014 Zonder overbevissing	Vershil (dagen)
EU28	6 Juli	13 Okt	86
Denemarken	> jaar	> jaar	201
Finland	27 Okt	> year	220
Frankrijk	27 Mei	6 Aug	71
Duitsland	29 April	4 Aug	97
Litouwen	2 Feb	4 Maart	30
Nederland	> jaar	> jaar	184
Polen	25 Mei	27 Juli	64
Portugal	1 Apr	24 April	23
Spanje	9 May	21 Juni	43
Zweden	1 Nov	> jaar	356
Verenigd Koninkrijk	6 Sept	> jaar	170

**Bron: NEF, 2017 – Fish dependence:
The reliance of the EU on fish from elsewhere**

zeggen dat bijna de helft van de vis die in de EU wordt geconsumeerd, afkomstig is uit wateren buiten Europa. Nederland is één van de weinige Europese landen die zelfvoorzienend is en het hele jaar in haar eigen vraag naar vis kan voorzien. Een uitzondering was 2015 toen de Nederlandse visafhankelijkheidsdag op 5 november viel.

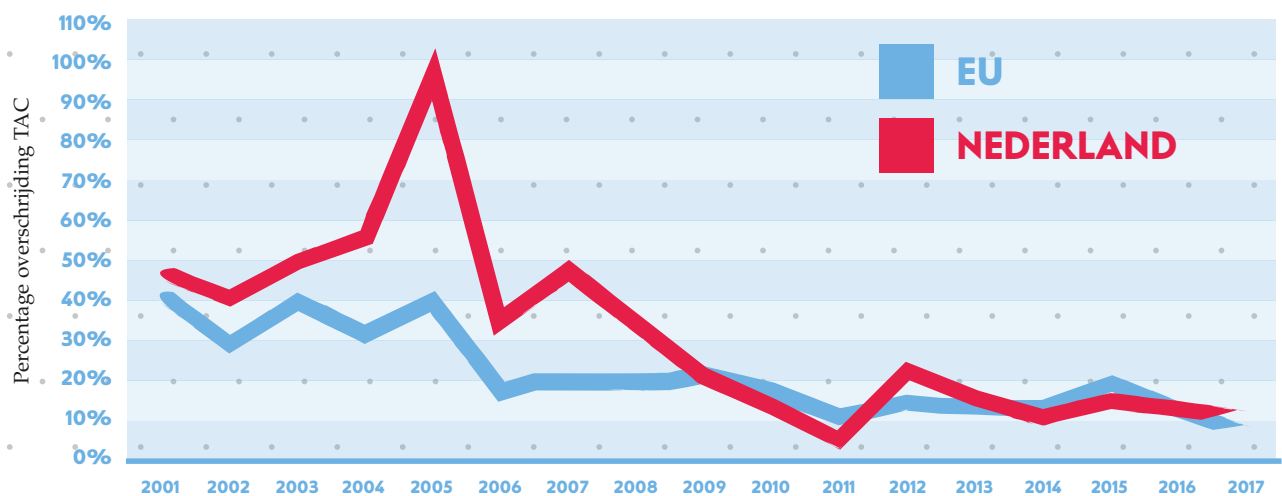
Indien de visbestanden worden beheerd volgens het principe van maximaal toelaatbare

opbrengst, zouden we in de vraag naar vis van nog eens 89 miljoen burgers in Europa en 10 miljoen in Nederland kunnen voorzien. De Europese visafhankelijkheidsdag zou dan 81 dagen later vallen en Nederland zou nog eens 184 dagen zelfvoorzienend zijn.

Het is bemoedigend om te zien dat de mate van zelfvoorzienendheid in de afgelopen jaren eerder stabiel is gebleven dan verslechterd, alhoewel

Europeanen voor vis nog steeds voor 50% van hun consumptie afhankelijk zijn van andere landen. Niemand koestert de verwachting dat Europa 100% zelfvoorzienend zal worden, maar met een duurzamer visserijbeheer zou de situatie aanzienlijk verbeteren.

Figuur 2: Historische TACs in Europese wateren hoger dan het wetenschappelijke advies

Bron: NEF, 2017 – Landing the blame: Overfishing in the Northeast Atlantic 2017

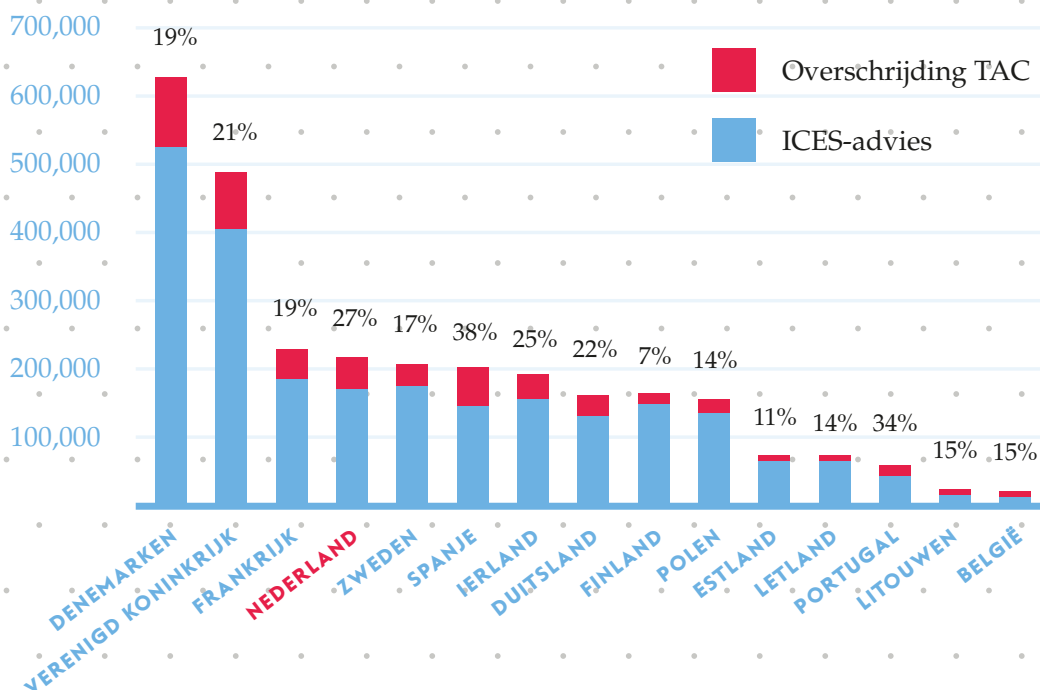
WELKE LANDEN STELLEN VISQUOTA VAST DIE HET WETENSCHAPPELIJKE ADVIES OVERSTIJGEN? BEVINDINGEN UIT DE REEKS RAPPORTEN LANDING THE BLAME (2015-2017)

Ministers stellen de quota nog altijd hoger vast dan het wetenschappelijke advies ondanks de doelstelling van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid om indien mogelijk in 2015 en uiterlijk in 2020 een einde te maken aan overbevissing. De historische analyse van de overeengekomen 'totale toegestane vangst' (TAC - total

allowable catch of quota) tussen 2001 en 2017 door de NEF bracht aan het licht dat gemiddeld zeven van de tien TAC's die werden bepaald door Lidstaten, boven de geadviseerde limiet lagen. Het percentage TAC's dat hoger is dan het advies, is weliswaar gedurende deze periode gedaald (van 42% naar 6%), maar het aantal TAC's dat hoger is dan geadviseerd, is stabiel gebleven.

Zolang er meer gevangen wordt dan wetenschappelijk geadviseerd, duurt het langer voordat de visbestanden zich hebben hersteld en het potentieel aan extra vangst, winst en banen wordt gerealiseerd. In onze reeks briefings Landing

Figuur 3: TACs boven het wetenschappelijk advies per lidstaat

Bron: NEF, 2017 – Landing the blame database

the Blame wordt gekeken welke rol de individuele landen hebben gespeeld om de vooruitgang te vertragen. Wij analyseren de uitkomsten van de onderhandelingen en schatten in welke Lidstaten uiteindelijk op meer visbestanden boven het wetenschappelijke advies wordt gevist. Aangezien deze onderhandelingen niet openbaar zijn, veronderstellen wij dat deze Lidstaten de belangrijkste aanjagers van overbevissing zijn - hetzij omdat zij actief druk uitoefenen om de limieten boven het wetenschappelijke advies vast te stellen, hetzij omdat zij er niet in slagen dit te voorkomen.

Tussen 2001 en 2017 voerden Spanje, Portugal en Nederland het klasement van Lidstaten met het hoogste percentage TAC's boven het wetenschappelijk advies aan. Deze Lidstaten waren betrokken bij het besluitvormingsproces waarbij TAC's werden vastgesteld die respectievelijk 38%, 34% en 27% hoger lagen dan de quota die volgens wetenschappers consistent waren met een duurzaam beheer van deze visbestanden.

Er is geen beter moment om visbestanden te herstellen dan nu. Uit gezamenlijk onderzoek

blijkt dat hoe sneller de transitie naar maximaal toelaatbare opbrengst (MSY) verloopt, de economische voordelen des te groter zijn.³ Nu de Europese deadline voor beëindiging van overbevissing dichterbij komt, lopen we het risico dat de quota op het laatste moment aanzienlijk omlaag bijgesteld moeten worden terwijl er nu al maatregelen hadden kunnen worden genomen.

HOE VERDELEN LANDEN VISQUOTA OVER HUN VLOTEN? BEVINDINGEN UIT HET RAPPORT WHO GETS TO FISH

Visbestanden zijn van niemand, maar worden door velen begeerd. Hoe kan dan worden bepaald wie toegang tot visbestanden heeft? Binnen de EU hebben diverse Lidstaten deze vraag heel verschillend beantwoord, met als gevolg dat er veel verschillende systemen gehanteerd worden. Wij hebben 12 landen uitvoerig geanalyseerd en zijn tot de conclusie gekomen dat ondanks het verschil in opzet geen van deze landen de visbestanden volledig in het publieke belang beheert. Per land

**Tabel 3: Prestaties van het Nederlandse systeem
voor toekenning van visrechten**

<i>Categorie</i>	<i>Doelstellingen</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Waardering</i>
Goed voor vissers	Vast	Met visrechten zijn vissers voortdurend en op de lange termijn verzekerd van een deel van visbestanden	<i>Hoog</i>
	Flexibel	Vissers kunnen nieuwe visrechten krijgen of bestaande ruilen	<i>Gemiddeld-hoog</i>
	Toegankelijk	Nieuwe visserijbedrijven die in aanmerking komen, krijgen visrechten bij toetreding	<i>Laag</i>
	Levensvatbaar	Bedrijven zijn financieel levensvatbaar en medewerkers krijgen redelijk betaald	<i>Gemengd</i>
	Rechtvaardig	De visrechten worden rechtvaardig verdeeld en er wordt prioriteit gegeven aan behoeften	<i>Laag</i>
Goed voor samenleving	Staatseigendom	Visbestanden en visrechten blijven in handen van de staat	<i>Laag</i>
	Voldoen aan doelstellingen overheid	Overheid gebruikt visrechten om te voldoen aan doelstellingen van nationaal en Europees beleid	<i>Gemengd</i>
	Beperkte kosten voor staat	Beheerskosten worden gedragen door visserijsector	<i>Gemiddeld-laag</i>
	Opbrengst visgronden	Een deel van de opbrengst van de visgronden – die publiek eigendom zijn – komt de staat toe	<i>Laag</i>
Goed proces	Transparant en verantwoord	De toekenning en het houden van visrechten is transparant	<i>Laag</i>
		De toekenning van visrechten is een systematisch en eerlijk proces	<i>Gemiddeld-hoog</i>
	Juist bestuursniveau en vertegenwoordiging	Het bestuur ligt bij lokale instellingen en de belanghebbenden zijn hierbij betrokken	<i>Gemengd</i>

Bron: NEE, 2017 – *Who gets to fish? The allocation of fishing opportunities in EU Member States*

beschrijven wij deze systemen van visrechten, toetsen we de resultaten aan de vastgestelde doelstellingen en doen we aanbevelingen voor hervorming.

Het systeem dat wordt gehanteerd voor de verdeling van de quota, kan diverse consequenties hebben. Of het nu gaat over het verdwijnen van visserijgemeenschappen langs de kust, de discussie over steeds grotere fabriekstrawlers of het alarm over de privatisering van publieke rijkdommen, binnen het huidige visserijbeheer worden vraagtekens gezet bij de verdeling van de visgronden en niet alleen bij de omvang.

Om te beoordelen of een systeem voor de toekenning van visrechten werkt, hebben we 12 doelstellingen geformuleerd. We geven geen exacte blauwdruk voor de visserij. Vissers kunnen echter alleen floreren en de gemeenschap heeft er alleen baat bij als er een goed systeem wordt gehanteerd dat aan deze doelstellingen voldoet en dat een goed besluitvormingsproces waarborgt.

Nederland beheert de meeste commercieel belangrijke visbestanden aan de hand van een ITQ-systeem (Individual Transferable Quota - individueel

overdraagbare quota), waarbij gezamenlijk beheer vooropstaat. Producentenorganisaties spelen een grote rol bij quotatransacties en het bewaken van de vangstlimieten. De meeste kleine vissers zijn uitgesloten van het ITQ-systeem en zijn geheel afhankelijk van bestanden onder nationale quota of bestanden die buiten het quotabeheer vallen. Onze analyse van het Nederlandse systeem van visrechten laat een gemengd beeld zien - het land scoort goed qua zekerheid en flexibiliteit, maar slecht als het gaat om toegankelijkheid, rechtvaardigheid, staatseigendom, beheerskosten en transparantie.

Om een aantal problemen te verhelpen adviseren wij Nederland het volgende te doen:

- Een systeem opzetten dat het onderling ruilen van quota tussen partijen toestaat, zodat de toegang tot quota flexibeler wordt vanwege de lagere transactiekosten
- De toegankelijkheid voor nieuwe vissers verbeteren door quota te verhuren of toe te kennen aan nieuwe vissers die hebben geïnvesteerd in de sector
- Staatseigendom van visbestanden bekrachtigen en rechten uitoefenen om zeker te stellen dat toegang tot visgronden door de staat wordt geregeld en in het publieke belang kan worden beheerd
- Sociale, economische en milieucriteria volledig implementeren in de primaire methode van toekenning of door middel van de nationale quotareserve
- Een heffing op aanlanding invoeren om de beheerskosten te dekken - met het doel om uiteindelijk een deel van de huur van de visgronden te dekken - en vrijstelling van brandstofaccijns terug te dringen
- Het quotasysteem rechtvaardiger maken door in te spelen op de behoeften van kleine vissers die uitgesloten zijn van het ITQ-systeem, en hun vertegenwoordiging te verbeteren
- Meer transparantie in de methode van toekenning en een quotaregister openbaar maken.

WAT IS DE VOLGENDE STAP?

In de vele jaren dat wij ons verdiepen in visserij, hebben wij onderbouwde argumenten aangevoerd die maatregelen tot herstel van de visbestanden en een eerlijkere verdeling van de visrechten ondersteunen. De kwestie is duidelijk en er is vooruitgang geboekt. Wetenschappelijk advies wordt steeds vaker opgevolgd en het herstel van een aantal bestanden is ingezet, wat meer winst oplevert voor veel vissersvlooten.

Maar we zijn er nog lang

niet. Slechts een klein aantal visbestanden is op het niveau dat een maximaal toelaatbare opbrengst en een gezond ecosysteem zeker stelt. Er moet actie worden ondernomen om de gang naar een duurzame en eerlijkere Europese visserij te versnellen. Wat er op het niveau van Europa en de Lidstaten moet gebeuren, is duidelijk:

1. VISBESTANDEN LATEN GROEIEN VOLGENS HET WETENSCHAPPELIJKE ADVIES

Het beleid gaat in andere landen veel verder. Bijvoorbeeld in de Verenigde Staten waar bij wet is bepaald dat beheerders het wetenschappelijke advies niet mogen overschrijden. Hierdoor is er nauwelijks nog sprake van overbevissing. Ook Europa moet hiernaar streven.

2. QUOTA TOEKENNEN OM BEST PRACTICES TE STIMULEREN, NIET OM HET STATUS QUO IN STAND TE HOUDEN

Er moet meer aandacht komen voor systemen voor het toekennen van quota die het sociaaleconomische potentieel van de visserij ontsluiten. Dit is nodig in een tijd dat de visrechten via marktprocessen uit de handen van de kustgemeenschappen glippen. Door deze veranderingen

wordt de toekomst van visserijgemeenschappen op het spel gezet en telt winst zwaarder dan sociale en milieu-afwegingen. Urgente actie is nodig. NEF zal het voortouw nemen wat betreft onderzoek op dit gebied en onder andere specifieke voorbeelden op visserijniveau analyseren, zoals we ook hebben gedaan voor zeebaars en Noorse kreeft.^{4,5}

3. SUBSIDIES HERVORMEN OM DOELSTELLINGEN INZAKE VISSERIJ TE REALISEREN.

Het belangrijkste doel op het gebied van de Europese visserij is het herstel van de visbestanden. Indien subsidies direct daaraan worden gekoppeld, kan het rendement op de investering erg groot zijn. Maar andere subsidies die de visdruk verhogen, kunnen het rendement weer negatief beïnvloeden. Brandstofsubsidies leveren een verlies-verlies-verliessituatie op omdat hiervoor staatsgeld wordt gebruikt, de visdruk wordt opgevoerd en het gebruik van meer brandstof en klimaatverandering worden gestimuleerd. Europa als geheel en de Lidstaten afzonderlijk profiteren van een goede subsidieregeling, maar ook is het een 'lifeline' voor vele kustgemeenschappen die het moeilijk hebben.

4. VISSERIJGEMEENSCHAPPEN CENTRAAL STELLEN BIJ BELEIDSVORMING.

Visserij levert een belangrijke sociaaleconomische en culturele bijdrage aan de gemeenschappen waar dit plaatsvindt. Wanneer deze gemeenschappen grip op hun eigen toekomst hebben en daarbij worden ondersteund, is het zowel goed voor het milieu als voor de economie. De ondersteuning die NEF biedt aan kustgemeenschappen waar goed milieubeheer samengaat met economische bloei, laat zien dat visserij vaak een belangrijk aspect van een gezonde lokale economie is.

MEER INFORMATIE OVER HET WERK VAN
NEF MET BETREKKING TOT VISSERIJ
STAAT OP:

WWW.NEWECONOMICS.ORG

ENDNOTES

1. Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de Visserij. (2017). Monitoring the performance of the Common Fisheries Policy (STECF-17-04). Luxemburg: Publicatiekantoor van de Europese Unie. Beschikbaar op: https://stecf.jrc.ec.europa.eu/documents/43805/55543/2017-04_STECF+17-04+-+Monitoring+the+CFP_JRC106498.pdf
2. Carpenter, G. & Esteban, A. (2015). Managing EU fisheries in the public interest. Londen: New Economics Foundation. Beschikbaar op: <http://neweconomics.org/2015/03/managing-eu-fisheries-in-the-public-interest/>
3. Guillen, J., Calvo Santos, A., Carpenter, G., Carvalho, N., Casey, J., Lleonart, J., Maynou, F., Merino, G., Paulrud, A. (2016). Sustainability now or later? Estimating the benefits of pathways to maximum sustainable yield for EU Northeast Atlantic fisheries. Marine Policy 72: 40-47. Beschikbaar op: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X1630149X>
4. Williams, C., Carpenter, G. (2015). Sea bass and Article 17 of the reformed Common Fisheries Policy. NEF working paper. Beschikbaar op: https://www.researchgate.net/publication/284430910_NEF_working_paper_on_sea_bass_Dicentrarchus_labrax_and_article_17_of_the_reformed_Common_Fisheries_Policy_CFP
5. Williams, C., Carpenter, G. (2016). The Scottish Nephrops fishery: Applying social, economics, and environmental criteria. NEF working paper. Beschikbaar op: <http://neweconomics.org/wp-content/uploads/2017/02/Griffin-Nephrops-latest.pdf>

WWW.NEWECONOMICS.ORG

info@neweconomics.org
+44 (0)20 7820 6300 @NEF
Registered charity number 1055254

GESCHREVEN DOOR

Griffin Carpenter

NEW
ECONOMICS
FOUNDATION